

TECHNICKÉ ŠKOLSTVÍ JE „IN A COOL“

TECHNICKÉ OBORY POTŘEBUJÍ VÍCE STUDENTŮ. POMOHOU KAMPANĚ?

Kristina Kadlas Blümelová
kristina.kadlas.blumelova@economia.cz

Odborné technické vzdělání, které lze uplatnit v průmyslové výrobě či výzkumu, je jedním ze základních pilířů konkurenceschopnosti naší země. Jenomže počet dětí na technických školách stagnuje. Potvrzují to i statistiky ministerstva školství, podle nichž za posledních šest let vzrostl zájem o technické obory v průměru jen o jednotky procent, což je zanedbatelné číslo. Průzkumy ukazují, že marketing technických škol nepatří k silným stránkám jejich činnosti. I proto vznikají projekty, které mají za cíl přitáhnout děti ke studiu technických oborů.

Jedním z nich je kampaň nazvaná Postav si svůj dům, do níž se zapojila například Střední škola stavební v Jihlavě. Šlo o projekt založený na spolupráci škol, měst a stavebních firem. Města v Kraji Vysočina, která budou stavět pro potřeby svých občanů, vyzvou k projekční přípravě studenty stavebních průmyslovek. Realizační stavby mají pak na starosti regionální firmy, které úzce spolupracují se školami. Pro budoucí studenty zase jihlavská škola pořádá netradiční dny otevřených dveří. „Toto se nám v poslední době jeví jako nejpřínosnější a nejefektivnější. My totiž žáky základních škol nezvedeme do naší školy jenom proto, aby si ji za doprovodu nějakého učitele prošli. Nabídneme jim, aby si u nás ve škole vyzkoušeli něco z toho, čím se zabývají naši studenti. Mohou si například navrhnout jednoduchý dům či si v dílně vyrobit nějakou dřevěnou hračku,“ říká ředitel Pavel Toman.

Další projekty probíhají i na jiných místech republiky a přes různé formy mají velmi podobný úkol – ukázat dětem, že studovat techniku má smysl. V Plzni se konala výstava Ručičky kraje, které se zúčastnily desítky středních škol. Na nádvoří krajského úřadu měla svůj stánek i střední škola z Boru. „Šlo o skvělou možnost prezentace. Zapojili jsme se proto, abychom přiblížili výuku v reálných prostorách našich dílen žákům základních škol, kteří například poprvé v životě viděli svěrák a podobně. Díky těmto aktivitám získávají děti představu o technické práci,“ vysvětluje účast na Ručičkách kraje ředitelka Zdeňka Valečková. Škola navíc spolupracuje pomocí stipendijního programu s partnerskými firmami, které umožňují studentům krátkodobé praxe či prázdninové brigády.

Strategie musí být dlouhodobé

Aby se školy dostaly do širšího povědomí, musí být kampaň a prezentace nejen dlouhodobé, ale hlavně smysluplné. „Střední školy by se měly chlubit sítí spolupracujících firem, spolupracovat se základními školami, a to vzájemným propojením učitelů, kroužků i aktivit. PR podpora jen v období zápisu jsou vyhozené peníze, školy by měly mít dlouhodobou komunikační strategii, která by byla zaměřená na vztah s lokální komunitou, firmami i základními školami,“ hodnotí kampaň marketingový specialista pro oblast vzdělávání Michal Kaderka. Třeba projekt Postav si svůj dům považuje za velmi zdařilý. „Je výjimečný nejen svým marketingovým záběrem, ale i z hlediska motivace studentů. Nic je nepopohání dopředu tak jako vidina, že se dočkají reálného výsledku a budou si ho moct užít.“ Dobrá je podle něj strategie zapojení profesních celebrit, jako se to podařilo pražské hotelové škole se Zdeňkem Pohlreichem. Právě celebrity by ale neměly vystupovat jen jako tváře škol na plakátech, ale hlavně jako garantí kvality a perspektivy oboru.

To, že by školy měly své aktivity plánovat pro dlouhodobý horizont a hlavně cílit primárně na děti a jejich rodiče, vidí i Svaz průmyslu a dopravy ČR. „Základním propagačním nástrojem škol by se mělo stát to, co nabízejí navíc, tedy v čem jsou plně konkurenceschopné například v porovnání s gymnázii a jaké možnosti uplatnění mají jejich absolventi na trhu práce,“ říká David Vondrák, koordiná-

Exkurze
Vzhledem k tomu, že technicky vzdělaných odborníků je na pracovním trhu stále nedostatek, pořádá celá řada firem i ve spolupráci se školami exkurze v závodech spojené s informačním programem. Na snímku studenti v jihlavské firmě Bosch Diesel.
FOTO: ČTK

tor kampaň Roku průmyslu a technického vzdělávání. Školy by měly být schopné svým budoucím žákům a jejich rodičům dobře prodat to, že nabízejí kvalitní odbornou přípravu a perfektní průpravu ve výuce cizích jazyků či takzvaných měkkých dovedností. Jenom tak se lavice naplní a Česko bude mít v budoucnu techniky dostatek.

Zájem je o stavařinu i výpočetní technologie

Podle studie Národního ústavu pro vzdělávání bylo v roce 2014 v rámci učňovských i maturitních technických oborů nejvíce absolventů z oblasti strojírenství, stavebnictví, elektrotechniky a informačních technologií. To potvrzují i ředitelé oslovených středních škol. „Dlouhodobě nejvyšší je zájem o obory strojírenství, energetika, počítačové systémy,“ říká za Střední průmyslovou školu v Třebíči Zdeňka Borůvka. Na Vyšší odborné škole, Obchodní akademii a SOU technickém v Chotěboři zatím podle slov ředitelky Drahomíry Pourové vedou strojírenské obory a relativně plně jsou i elektro a dřevařské obory. A zaměstnavatelé zase poptávají profese, jako je tesař, klempíř, pokrývač, zedník, truhlář, zájem je také o absolventy čtyřletého maturitního oboru stavební průmyslovky. „Každý druhý den máme telefonát z nějaké firmy, že hledají šikovného absolventa

v některém z našich oborů, a my jim bohužel již nemůžeme nikoho nabídnout, protože všichni absolventi, kteří skutečně chtějí pracovat, již mají uzavřené smlouvy,“ říká Pavel Toman z jihlavské střední stavební školy. Některé firmy proto dokonce začaly nabízet učňům a studentům stipendia, aby si je pojistily. „Na rozdíl od krajských stipendií, která plní pouze motivační roli, jsou ta firemní závaznější. Student má po absolvování školy smluvní povinnost pracovat u firmy, která jej podporovala. Většinou jde o dobu dvou let,“ vysvětluje Toman. Když student podmínky nedodrží, musí vrátit zpět veškeré finance, které získal.

Aby zvýšený zájem o střední technické vzdělání v budoucnu neupadal, musí školy už nyní přemýšlet o tom, jak přitáhnout další studenty, dnes ještě žáky druhého stupně ZŠ. Většina proto úzce spolupracuje s firmami v oboru, aby měli budoucí studenti představu, pro koho by mohli jednou pracovat. Navíc připravují různé prezentace svých oborů. Chotěbořská škola například vytváří centrum polytechnického vzdělávání, škola v Jihlavě chce pořádat stáže do zahraničních škol s podobným zaměřením studia a střední škola ve Vimperku připravuje Den řemesel, na kterém se děti seznámí se všemi vyučovými řemesly, školními prostorami a vybavením.

Anketa

Jak motivujete středoškoláky k práci ve vaší firmě? Jakou roli hrají technické stáže?

Zbyněk Kadlec
personální ředitel, ŽDAS
Dlouhodobě spolupracujeme s Vyšší odbornou a střední průmyslovou školou ve Žďaru nad Sázavou, která vznikla jako firemní učiliště. Ve třetím ročníku v rámci praxe přidělujeme učňům vlastní patrony a oni pak navštěvují pracoviště, kde by měli v budoucnu pracovat. Žákům také samozřejmě nabízíme finanční stipendia.

Petr Vaněk
ředitel vnějších vztahů, Hyundai
Spolupracujeme s řadou technických škol, učilišť a průmyslovek z celé republiky. Pro učně a studenty organizujeme odborné exkurze do výrobního závodu HMMC a za sedm let sériové výroby jsme školám rozdali více než 100 osobních aut a 50 převodovek z před sériové výroby, které školy používají jako výukové pomůcky.

Průzkum

Češi nevěří, že školy dokážou efektivně přilákat budoucí studenty

Jan Záluský
jan.zalusky@economia.cz

Více než polovina Čechů není přesvědčena o tom, že tuzemské střední technické školy dokážou efektivně přesvědčit děti, aby k nim šly studovat. Vyplývá to z výsledků výzkumu, který exkluzivně zpracovala pro Hospodářské noviny agentura Ipsos. Pouze 44 procent respondentů si myslí, že školy dokážou přesvědčit děti ke studiu u nich. Schopnostem škol přitom věří zejména mladí lidé mezi 18–24 lety.

„Za neúčinnější způsob lákání dětí považuje veřejnost dny otevřených dveří, nabízení stáží ve firmách či investice do zajímavých forem výuky. Každý druhý člověk se také domnívá, že školy mohou využít úspěchu svých bývalých žáků, a ukázat tak dětem, že podobný úspěch může čekat na ně. Tento názor však příliš nesdílejí starší lidé,“ komentuje závěry výzkumu Tomáš Macků, ředitel výzkumu a komunikace agentury Ipsos.

Češi jsou také poměrně skeptičtí k tomu, jak stát a kraje podporují rozvoj technického vzdělávání. Jen 38 procent populace si myslí, že se státní správa dostatečně snaží tuto oblast podporovat. „Téměř dvě třetiny lidí jsou přesvědčeny o tom, že by propagaci technických škol pomohlo, kdyby ministerstvo školství a zřizovatelé škol více podporovali zavádění spolupráce škol a firem či vypisovali stipendia pro studenty technických směrů,“ říká Macků.

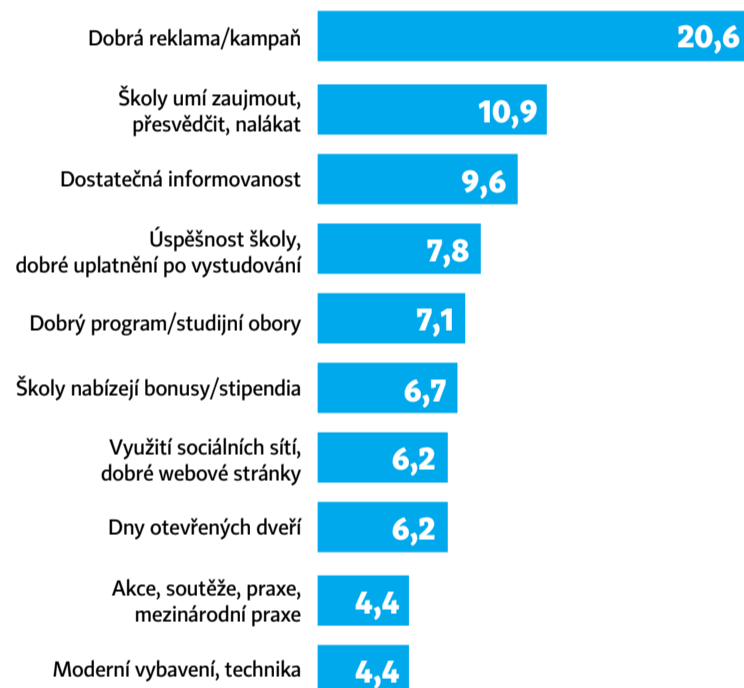
Podle průzkumu veřejnost oceňuje, že školy více než v minulosti využívají internetových prezentací či se zviditelňují na sociálních sítích, což dokáže jejich potenciální studenty oslovit lépe než klasické formy propagace. Sociálním sítím věří téměř 70 procent respondentů. Pouze 4 procenta lidí se domnívají, že nejsou vůbec účinné. Kladné body získávají školy také za zveřejňování výsledků státních maturit či úspěšnosti studentů při přijímacích zkouškách na vysoké školy. Respondenti mají také pocit, že vzdělávací instituce dokážou lépe sestavovat nabídku studijních oborů, popsat jejich zaměření a zároveň vysvětlit, jaké bude budoucí uplatnění studentů.

Kritici škol si naopak v průzkumu stěžují na chybějící provázání mezi školami a budoucími zaměstnavateli. Absolventi mají často jiné znalosti a dovednosti, než jaké podniky potřebují. „Školy se nezeptají na to, co se dětem líbí, co by vlastně chtěly dělat a co by chtěly v životě dokázat,“ vyjádřil se jeden z respondentů.

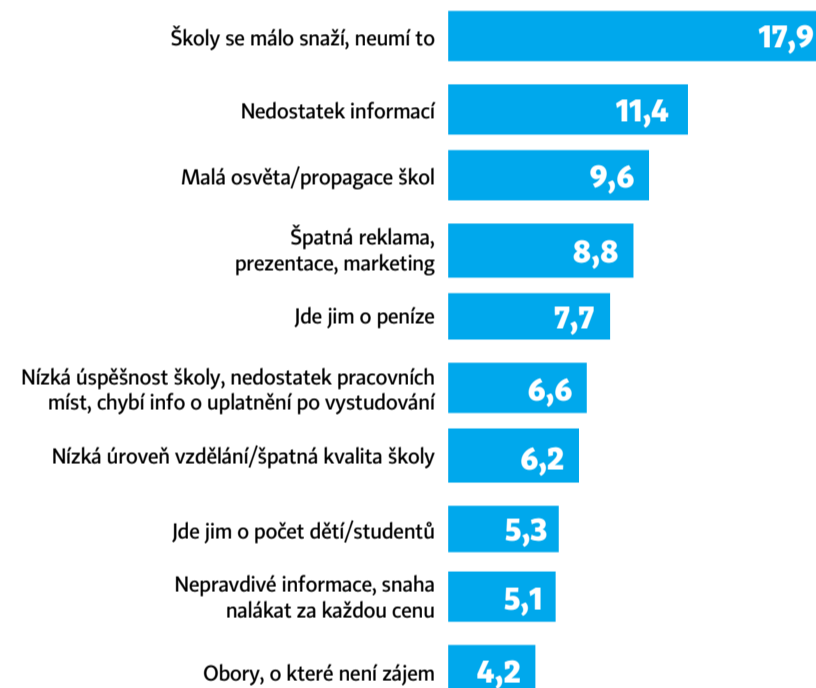
ČÍM ŠKOLY PŘITAHUJÍ STUDENTY

Exkluzivní výzkum Ipsos pro vydavatelství Economia

CO ŠKOLÁM NEJVÍCE POMÁHÁ PŘESVĚDČOVAT STUDENTY KE STUDIUM U NICH? (v %)

PROČ PODLE VÁS ŠKOLY NEDOKÁŽOU LÁKAT UCHAZEČE O STUDIUM? (v %)

Poznámka: U všech položek jde o výběr hodnocení, součet nedává dohromady 100 procent.

MYSLÍTE SI, ŽE V SOUČASNÉ DOBĚ DOKÁŽOU ŠKOLY PŘESVĚDČIT O TOM, ŽE BY DĚTI MĚLY STUDOVAT PŘÁVĚ U NICH? (v %)

Zdroj: Ipsos, reprezentativní soubor populace ČR, n=1009, září 2015

Komentář

DAVIDA VONDRÁKA

KOORDINÁTORA ROKU PRŮMYSLU A TECHNICKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ, SVAZ PRŮMYSLU A DOPRAVY ČR

DAVID VONDRÁK

Po středoškolském technickém vzdělání se specializací strojírenská technologie vystudoval Institut ekonomických studií při FSV Univerzity Karlovy a postgraduálně ekonomii na Vysoké škole ekonomické v Praze. Podílel se na vzniku a rozvoji státního portálu BusinessInfo.cz, zkušenosti získal rovněž jako odborný konzultant, novinář či pedagog na VŠE. Před nástupem do SP ČR působil v České exportní bance.

Jak získávat a udržet technické talenty v Česku

Technické obory si ke studiu v současnosti volí zhruba jen 20 procent žáků všech středních škol, hlavně kvůli vlivu rodičů a přetrvávajícímu špatnému mediálnímu obrazu zaměstnání ve výrobních firmách. Jak tento obraz odborného vzdělávání změnit?

Především je nutné vhodným způsobem podpořit a zatraktivnit technickou výuku a výuku polytechnických předmětů na středních, a zejména na základních školách. Pokud totiž chceme popularizovat technické vzdělávání na středních školách, musí se bezpodmínečně začít už na těch základních. Vztah k technice se získává od nejútlejšího věku.

Základem popularizace technického vzdělávání je budování pozitivního vztahu dětí k matematice, ale i k fyzice či chemii. Ideální by samozřejmě bylo navracet se ales-

poň k nějakým základům manuální zručnosti – prostřednictvím dílen či technických kroužků. Jaké formy takovéto cílené práce s dětmi a mládeží ale zvolit? Jaké výukové nástroje mají největší šanci oslovit generace vyrůstající v prostředí virtuálního internetového světa? Je zřejmé, že v současnosti děti nezaujme čistě tradiční přístup. Například u technických kroužků vyžadují interaktivitu, rychlejší „zhmotnění“ svého snažení, propojení se světem moderních technologií apod.

To jsou samozřejmě témata pro odborníky, kteří vytvářejí metody v této oblasti, ať již jde o jejich využívání při výuce ve školách, nebo právě prostřednictvím zájmového technického vzdělávání. Ve Svazu průmyslu a dopravy ČR se domníváme, že ministerstvo školství by v přímé kooperaci s je-

chými zřizovateli mělo hledat cesty k oživení technických a přírodovědných kroužků a možnosti rozšíření těchto aktivit – ať již přímo při školách, či ve volnočasových centrech typu domů dětí a mládeže.

Ve hře je samozřejmě i možné využití těchto zařízení jako metodických a školických center pro využívání edukativních pomůcek v technickém vzdělávání a cílený přenos tohoto know-how do zájmových kroužků na základních školách. Podle našeho názoru není navíc v tomto směru ve výuce již na ZŠ či na SŠ dostatečně využít potenciál technických center, muzeí a podobných zařízení.

Pokud se nám podaří úspěšně pochytit zájem žáka o techniku a technické obory na základní škole, stojíme před další zásadní otázkou, kterou současná situace před dětmi a jejich rodiče staví. Ja-

kou odbornou střední školu zvolit? A dokážou technicky zaměřené střední školy nabídnout odpovídající kvalitu výuky i v neoborných předmětech, jakými jsou například jazyky, nebo při získávání tzv. měkkých dovedností? Rodiče zajímá, aby jejich děti nebyly v tomto ohledu na trhu práce nakonec handikapovány, například oproti absolventům škol všeobecného zaměření.

Ve svazu bychom si přáli, aby každá technická odborná střední škola dokázala rodičům účinně říct, proč by měli dát své děti právě k nim. Musí umět využít úspěchů svých bývalých žáků a říct dalším dětem, že podobný úspěch může čekat i na ně.

Daleko významnější roli než nyní by měli na základních školách sehrávat výchovní a kariéroví poradci. Musí samozřejmě pomoci i zaměstnavatelé, kteří budou setrvale působit na veřejnost ve směru intenziv-

ní propagace a prezentace nabídky atraktivních, perspektivních a dobře placených pracovních příležitostí.

Nejdůležitějším aspektem při získávání talentů pro techniku a pro průmyslové obory je však vedle adekvátního finančního ohodnocení také celkové klima ve společnosti. Zvýšení prestiže absolventů techniky v očích veřejnosti, například na úrovni lékařů, je podle našeho soudu tím hlavním předpokladem i pro jejich dlouhodobé udržení v domácím prostředí, pro potřeby tuzemského průmyslu. Byť se nám je totiž podaří od počátku motivovat a zajistit jim následně i špičkovou odbornou a neobornou přípravu na všech vzdělávacích stupních, včetně toho nejvyššího, ti nejlepší nám beztak bez naplnění tohoto základního požadavku zamíří do zahraničí, kde bude jejich práce společností lépe doceněna.

David Vít

personální ředitel, ČKD Praha DIZ
Pro studenty je nejlepší cesta, jak poznat svého budoucího zaměstnavatele, když absolvují brigády během studia. Prostřednictvím vybraných škol i rodičů jim nabízíme praktické odzkoušení každodenní „pracovní rutiny“. Technické stáže preferujeme, protože nám umožňují využít odbornou specializaci studentů.

Tomáš Cícha

marketing & PR specialista, Aero Vodochody
Během roku Aero aktivně spolupracuje se středními školami. Díky exkurzím získají žáci přehled o praxi. S vybranými školami pak Aero vstupuje do užší spolupráce. Z těchto vazeb těží ročně přibližně 35 stážístů, přičemž dvě třetiny stáží jsou iniciovány školami a jedna třetina samotnými studenty.

Michaela Roško

HR manager, Skupina Wikov
Máme program výchovy nových zaměstnanců, kde se snažíme mladé lidi přivést k technice. Nejdůležitější součástí jsou praktická výuka a technické stáže, kde se studenti dostávají do reálného prostředí a získávají pracovní návyky. My tím získáváme zaměstnance, kteří už firmu znají. Studenty motivujeme formou stipendií.

Technologie

VĚDECKÁ CENTRA - NOVÝ TYP VZDĚLÁVÁNÍ

VĚDECKO-ZÁBAVNÍ CENTRA CHTĚJÍ VÍCE ZASÁHNOUT DO FORMÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ V ČESKU. NA NABÍDKU ALE ŠKOLY NESLYŠÍ, NEMAJÍ PENÍZE.

Veronika Kudrnová

veronika.kudrnova@economia.cz

Vzdělávací systém v Česku potřebuje změnu. Frontální výuka v podobě přednášejícího kantora a poslušných žáků, kteří si tiše zapisují jeho výklad, je přežitek z dob Marie Terezie. Moderní způsob vzdělávání spočívá v experimentování, interaktivitě, diskusích, prožitcích a schopnosti dát si informace do souvislosti. Nejen o zkostnatělosti a limitech českého školství, ale i o budoucnosti vědy a technických oborů jsme si povídali s předsedou správní rady České asociace science center Vlastimilem Volákem.

„Z učebních plánů se dlouhodobě nic nevytváří, studenti nememorují stále více pro praxi nedůležitých informací. V následujících letech bude velmi záležet na tom, kdo z politiků se tématu vzdělávání chopí a která pedagogická fakulta se chytí za hlavu a vytvoří systém vzdělávání pro 21. století,“ říká Volák, který zároveň stojí v čele plzeňského Technia Science Centra.

Centra tohoto typu jsou podle něj významným inovativním prvkem na poli formálního vzdělávání. Dokážou přinášet témata, která se do učebních plánů dostanou třeba až za 15 let. Jako příklad uvádí případ nanotechnologií. „Centra měla už před 10 lety expozice na nanotechnologie, které se do učebnic dostávají až dnes,“ uvádí Volák. Výuka má podle něj být aktuální a učitelé musí umět zprostředkovat vlastní zkušenosti a poznatky, které získají nejen v centrech, ale i v diskusních, televizních či vzdělávacích programech nebo badatelsky orientovaných projektech.

Bohužel český systém formálního vzdělávání je tomuto ideálnímu stavu stále vzdálen. „Dnešní střední i vysoké školství trpí tím, že lidé, kteří něco umí, to zpravidla dělají, a ti, kteří umí o něco méně, učí. Na této logice není v zásadě nic špatného, jen ty rozdíly nesmí být moc markantní,“ říká s úsměvem šéf asociace vědeckých center.

Technici jsou ohrožený druh

Zatímco Česko zaplavuje vlna ekonomů a právníků, inženýrů a techniků je již nějakou dobu nedostatek. Ten Volák přičítá vlivu západního světa. „Do roku 1989 nebylo prakticky možné v průmyslově orientovaném Československu studovat nic jiného než technické obory. Po revoluci přišla změna, objevily se nové myšlenky i možnosti. Ze Západu proudily informace, že ekonomové a právníci mají velmi dobré postavení a zajištění, a jde tedy o perspektivní obory. Posledních 10 let je nicméně patrná snaha společnosti, aby došlo k vybalancování stavu možností, které skýtá svobodná ekonomika, a zároveň nebylo ignorováno zaměření stá-

Vlastimil Volák
Ředitel plzeňského Technia Science Centra a zakládající člen České asociace science center. Branami osmi vědecko-zábavních parků rozsetých po republice by letos mělo projít přes 1,5 milionu lidí. Hlavním cílem parků je komunikace a popularizace vědy a techniky v Česku. Většina návštěvníků je z řad rodičů s dětmi. Nabídku vzdělávacích programů by mohly ve větší míře využívat i školy. Na služby externího vzdělávání jim ale nezbyvají peníze.

FOTO: HN - MARTIN SVOZÍLEK

tu, které je průmyslové, a proto má blízko k inženýrské tradici.“

Hlavní problém vidí Volák v devalvaci technických oborů. „Dříve se na technické obory hlásili premianti nebo žáci s průměrným prospěchem, dnes jsou to ti nejhorší z ročníku – čtyřkaři. Kamenem úrazu proto není ani tak počet uchazečů, nýbrž jejich struktura. Otázkou zůstává, co s tím na půdě základních a středních škol udělat,“ uvažuje ředitel Technia. Jedním dechem dodává, že za nedostatek techniků ve společnosti nemůže ani zvýšený zájem o gymnaziální vzdělání, které je podle něj důležité pro svůj univerzální rozměr. Technické obory na vysokých školách totiž zpravidla vyžadují pokročilé matematické myšlení, které si studenti osvojí právě na gymnáziích.

Centra jsou jako bazény

Roli vědeckých center na poli formálního vzdělávání Volák přirovnává k bazénům. „Ty také každá základní škola nemá, ale děti se přesto naučí plavat ve sdílených plaveckých zařízeních. Pokud myšlenku přeneseme do prostředí výuky fyziky, chemie a matematiky, je lepší vybavit nejmodernějšími technologiemi několik zařízení a čas od času do nich děti s učiteli poslat než polovičatými řešeními vybavovat všechny školy plošně,“ vysvětluje přínos center Volák.

Nabídka stovek interaktivních exponátů, vědeckých show, chemických, fyzikálních i biologických laboratoří ale české školy zatím dostatečně nepřitahuje. „Potenciál školních skupin je určitě větší, než kolik jich centra ročně navštíví. Největší komplikací je nedostatek

peněz, které do školství tečou. Ředitelé škol nemají prostředky na to, aby nakupovali služby externího vzdělávání. Primárně jdou peníze na platy učitelů a chod budov,“ vysvětluje Volák. Letos by mělo centra sdružená v asociaci navštívit 1,5 milionu návštěvníků, z toho školní skupiny tvoří přibližně čtvrtinu. Polovina návštěvníků je z řad rodičů a dětí, což jen potvrzuje silnou pozici vědecko-zábavních parků na poli neformálního vzdělávání.

Nedostatek peněz nefesí jen školy, ale i centra samotná. Jejich komerční potenciál se snižuje s rostoucí edukativní složkou, která u těch, jež jsou sdružena v asociaci, převládá nad herní. „Celosvětově si science centra nejsou schopna na sebe vydělat. Za úspěch se považuje, když alespoň polovina jejich nákladů je kryta vlastními výnosy. Zbývající část vykryjí finance z veřejných rozpočtů, v Česku jsou to zejména lokální zdroje,“ říká Volák.

Jen v Technii bylo od roku 2008, kdy se otevřela veřejnosti, proinvestováno 750 milionů korun. Významnou pomocí, díky které mohlo centrum loni ztrojnásobit svou expoziční plochu, byly prostředky z operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace. „Nebýt peněz z tohoto programu, máme dnes v Česku pouze dva vědecko-zábavní parky,“ dodává Volák. Myslí si ale, že jejich současná síť je už dostačující. „Dílem náhody se nám podařilo vytvořit síť center, která jsou od sebe dostatečně vzdálená a vzájemně si nekonkurují. Nepřetahujeme si návštěvníky, což nám umožňuje mezi sebou spolupracovat. Prostor pro další centrum v Česku už ale nevidím,“ uzavírá.

Koncepce kroužků chybí, dobré příklady ale existují

Ivana Gračková

autori@economia.cz

Kroužek pro radioamatéry otevřel v minulém školním roce opět po letech Dům dětí a mládeže v Hlučíně. „Našli jsme šikovného vedoucího, který nadchl děti,“ říká ředitelka Marcela Košáková. Z jednoho kroužku pro dvanáct dětí už jsou letos dva. Jenže sehnat lidi, kteří jsou ochotni věnovat svůj volný čas dětem v podstatě bez nároku na odměnu, je složité. Přitom většina malých domů dětí, obdobně jako ten hlučinský na standardní odměny pro externí vedoucí kroužků prostě nemá dostatek prostředků. Takové práci se proto mohou věnovat jen skuteční nadšenci. „V devadesátých letech opadl zájem o technické kroužky. Teď se opět vrací,“ dodává ředitelka Košáková. Výjimkou byl v Hlučíně kroužek leteckých a lodních modelářů, který nepřetržitě funguje už více než čtyřicet let.

Proč jen sedm procent

Technické kroužky v Česku se v roce 2013 na celkových aktivitách zájmových sdružení podílely jen sedmi procenty. Zjistil to vedoucí Technického klubu mládeže Domu dětí a mládeže v Litoměřicích Jiří Rudolf. „Zpracovával jsem bakalářskou práci na téma organizace volnočasových aktivit dětí a mládeže v oblasti technické tvořivosti. Z analýzy vyplynulo, že z 293 středisek volného času, většinou domů dětí, nemělo 11 procent, tedy 33 organizací, žádné technické aktivity. Ve zbývajících 260 střediscích představovaly technické aktivity jen sedm procent,“ říká Jiří Rudolf. Důvodů tohoto stavu uvádí hned několik. Technické kroužky jsou kvůli technickému a materiálovému zabezpečení náročnější, vesměs jsou na ně zapotřebí speciální prostory. Chybí odborně zdatní lektori i finance na jejich ohodnocení. Nedostatečná je též společenská podpora. „Situace se ale začíná postupně zlepšovat, i když konkrétních kroků je zatím poskrovnu,“ doplňuje šéf litoměřického klubu. Technický klub mládeže začleněný pod Dům dětí a mládeže Rozmarýn se v Litoměřicích rozjel už v roce 2012. „Projekt opouští vžitou praxi kroužků a vytváří ucelenou platformu technického zájmového vzdělávání,“ vysvětluje Jiří Rudolf. Platforma je otevřená všem zájemcům od předškolního věku až do dospělosti. V letošním školním roce nabízí sekce modelářství, elektrotechnika a digitální technika, robotika Lego a Aruina, ICT hardware a software a web design, dílna – zpracování materiálů. Klub spolupracuje se základními školami, v roce 2012 začínal s dvanácti členy, letos ho navštěvuje už 90 dětí.

Chybí hlavně lektori

Litoměřice jsou výjimkou, v mnoha dalších domech dětí jsou rádi, když se jim podaří zajistit jeden až dva technické kroužky. Například v Ostravě-Porubě třetím rokem provozují robokroužek, který se daří naplnit vždy dvanácti až patnácti dětmi. Tradiční obory kvetou v Českém Těšíně. Už třetí let tam funguje kroužek lodních modelářů, dlouhou dobu existují i kroužky leteckých modelářů a radiotechniků, od roku 2006 se k nim přidalo plastikové modelářství. I v Karlových Varech mají zkušenost, že zájem o technické kroužky je ze všech nejmenší. V nabídce mají digitální fotografii, lodní modeláře, motokáry a kroužek železničních modelářů. Občas je shánka po oborech jako robotika nebo elektronika, ty ale neotevírají. „Naše nabídka není příliš atraktivní, chybí především lektori, kteří by se dětem věnovali,“ komentuje to ředitel domu dětí Miroslav Wimmer. Podle něj byly za socialismu podmínky pro technické kroužky lepší. Dobrým příkladem jsou Horní Počernice. Zájemci o technické koníčky si tam mohou vybrat z mládeho kutila, leteckého modeláře a kroužku autodráha, široký je výběr v IT, kde dům nabízí multimediální grafiku, digitální kresbu, tvorbu a design webových stránek, hardware, tvorbu počítačových her, youtubování, blogging a multimédia, mobilní programování, robotiku a umělou inteligenci. Podle ředitelky Zdeňky Horváthové jsou i přes tento výjimečný počet kroužků obsazené. Pravým opakem je Dům dětí a mládeže v Orlové, který nemá žádné technické kroužky.

Ředitelé domů dětí se nehodují, že ani v roce technického vzdělávání neexistuje žádná centrální koncepce technického vzdělávání v zájmových střediscích či jednotný systém podpory nebo školení pro vedoucí technických kroužků, které by uvítali.

Anketa

Kateřina Pištorová
tisková mluvčí, Siemens
Spolupracujeme se základními, středními i vysokými školami. Studentům nabízíme příležitosti i na mezinárodní úrovni. Jsme jedním z partnerů projektu Školského informačního systému, v rámci tématu „Kým chci být“ jsme přinášeli informace, které studentům pomohou při výběru dalších studijních oborů a zaměstnání.

Marie Jirková
personální ředitelka, Juta
Umožňujeme odborné praxe i trainee programy. Jsme v kontaktu s vybranými středními školami v severovýchodních Čechách. Podpořili jsme také vznik učebních oborů „výrobce textilií“ či „seřizovač textilních strojů“ na Střední průmyslové škole v Červeném Kostelci.

Mojmír Kolář
tiskový mluvčí, Bosch Diesel
V roce 2002 jsme vybudovali vlastní učňovské a vzdělávací středisko. Ve spolupráci se dvěma středními technickými školami probíhá praktická část výuky v naší firmě – každoročně tak střediskem projde 200 studentů z kraje. Absolventům středních škol chybí praktické zkušenosti a znalosti reálného pracovního prostředí.

Rozhovor

Školy musí ukázat, že české řemeslo má opět prestiž

JAN PEŠKA, KOORDINÁTOR, NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ

Zuzana Keményová
zuzana.kemenyova@economia.cz

Podle Jana Pešky z Národního ústavu pro vzdělávání je totiž s nedostatkem absolventů technických oborů středních škol a učilišť celá trochu zkreslená. Nejde o to, že by na ně žáci nechťeli, ale jsou prostě slabé populační ročníky. Ovšem i samy střední odborné školy mohou udělat hodně pro to, aby k sobě žáky přitáhly. „Cesta je udělat si dobré PR tím, že ukážou skutečnou atraktivitu těch oborů,“ říká Peška.

HN: Firmy si stěžují, že je na trhu málo absolventů technických oborů a že nemají odkud získávat vyučené řemeslníky. Jak velký je to problém?

Nechci to bagatelizovat, ale faktem je, že struktura žáků, kteří po základní škole jdou do odborného vzdělávání, se v posledních 15 letech nijak výrazně nemění. Například se říká, že mladí lidé, místo aby šli do učení, spíš nastupují do oborů s maturitou. Ale ve skutečnosti to tak dramatické není. Ty podíly jsou už roky téměř stejné. Důvod, proč máme málo vyučených řemeslníků, je ten, že se mění celá populace a mladých lidí celkově ubývá, takže i vyučených vstupuje na trh práce méně. Ubývá i žáků, kteří nastupují na gymnázia. Problém zdaleka není pouze v tom, že by o řemeslné obory nebyl zájem. Například u učebních oborů ve skupinách strojírenství a strojní výroba nebo potravinářství naopak podíl přijatých žáků v posledních letech mírně stoupají. Celkově ale mladých lidí na trhu práce ubývá, teď školy opouštějí ty slabší ročníky, takže je absolventů méně. Zatímco v roce 1990 nastupovalo v Česku do středních škol 190 tisíc žáků, dnes jich je 90 tisíc.

HN: Takže podle vás za to nemohou střední školy, ale jednoduše jde jen o generační propad?

Klíčové je, že z toho nemůžeme vinit jenom školy. Ovšem ano, souhlasím s tím, že podíl technicky vzdělávaných mladých lidí je nízký a že by bylo dobré, kdyby jich bylo víc. Ten problém je ovšem z velké části daný populačně slabou generací mladých.

HN: V tom případě to znamená, že je o mladé lidi ještě větší přetahovaná. Co mají střední škola nebo učiliště dělat, aby i z tohoto mála mladých lidí získaly nové žáky?

Do škol směřují žáky jejich rodiče podle toho, co si myslí, že jim pomůže zajistit spokojenost a úspěšnost v životě. Je tedy potřeba rodičům ukázat, že i řemeslo má velmi dobrou perspektivu. A musí to ukázat škola spolu se zaměstnavateli, zřizovateli, s ministerstvem školství a i za podpory médií. Jednoduše by rodiče žáků měli vidět, že pokud chtějí mít úspěšné děti, řemeslo není vůbec špatná cesta. Že obraz řemeslníka, jak pracuje někde špinavý v dílně za málo peněz, je jen přetrvávající stereotyp z 90. let, ale že dnes už tohle vůbec neplatí. Naopak. Být dnes například autoklempířem většinou znamená pracovat v čistém prostředí se špičkovými technologiemi za velmi dobrý plat. A navíc, toto povolání je na trhu tak žádané, že máte v podstatě jistotu stabilní práce a toho, že pro vás vždy bude dostatek zakázek.

HN: Čím může škola přispět k tomu, aby se pověst řemesel zlepšila a aby slovo řemeslník získalo větší prestiž? A především, když už se někdo řemeslu vyučí, aby získal při studiu dost praxe pro nástup do práce?

Už více než dva roky běží poměrně významný projekt ministerstva školství s názvem Pospolu. Má za úkol zmapovat příklady dobré praxe a navrhnout, v čem by se měla zlepšit spolupráce škol a firem. Například víme, že je problém s kvalifikací učitelů na středních školách. Už teď například platí, že odborník z praxe, který učí maximálně na polovinu úvazku, nepotřebuje mít pedagogické vzdělání. To je novinka z loňského roku a umožňuje to více odborníkům přímo z firem učit praktickou výuku. Pokud mají být absolventi u firem dobře zaměstnatelní, je prostě potřeba, aby se učili to, co podniky v té dané oblasti aktuálně potřebují. Dalším záměrem ministerstva, jak zvýšit prestiž vyučení, je zavedení takzvané mistrovské zkoušky, kterou by mohli absolventi po určité praxi v oboru složit, a získat tak potvrzení, že už ty dovednosti zvládají i prakticky.

Jan Peška (44)

Vystudoval informační technologii na Univerzitě Hradec Králové, než nastoupil do Národního ústavu pro vzdělávání (NÚV), pracoval jako programátor a učil na IT kurzech. V NÚV působí od roku 1999, nejprve jako vedoucí pro kurikulum odborného vzdělávání a nyní jako zástupce hlavního manažera projektu Národní soustava kvalifikací, což je registr všech profesních kvalifikací uznávaných na území Česka.

FOTO: HN - LIBOR FOJTÍK

HN: Jak by škola měla přesvědčit žáky o tom, že stojí za to, studovat její učební obor? Měla by třeba investovat do klasických PR kampaní?

PR kampaně v žádném případě ne. Není cestou, že by školy mezi sebou soupeřily, přetahovaly se o žáky a ubíraly si z koláče, který ale zůstane pořád stejně malý. Řešením je udělat si PR tím, že ukážou skutečnou atraktivitu těch oborů. Například to, jaká je míra nezaměstnanosti jejich absolventů – u mnoha technických oborů je velmi nízká. Mají to ukazovat žákům i rodičům. Dalším krokem je dobré kariérové poradenství už na základních školách. Tam je strašně moc stereotypů, že strojírenské obory jsou špinavá práce, ale ono to není pravda. Jsou skutečně provozy, ve kterých se chodí v bílém plášti a v nichž by se dalo jít z podlahy. Takže s kariérovými poradci ze základních škol by měly střední školy přijít do styku a těch stereotypů se zbavit. Ale stejně tak by s nimi měli komunikovat i zaměstnavatelé, tedy firmy. Další možností, jak si zvýšit kredit, jsou různé stáže pro učitele. Zvlášť učitelé odborných předmětů by měli část roku strávit na praxi přímo ve firmách. Je strašně důležité, aby učitel na odborné škole věděl, k čemu je to, co on učí.

HN: Co ještě je možné pro propagaci řemesel udělat?

Mezi kroky ministerstva školství, které mají podpořit technické vzdělávání, patří i zavedení výchovy k manuální zručnosti v mateřských školách a povinné polytechnické výchovy na druhý stupeň základních škol. Ze základních škol totiž mnohdy dílny vymizely, a přitom věst už od malička děti k manuální zručnosti a umožnit jim poznat radost z vlastnoručně zhotoveného díla je pro jejich další směřování důležité. Další pomocí jsou i sdílené dílny, kdy děti ze základních škol chodí během výuky pracovat do dílen na středních školách a už v tomto věku se s tím prostředím sžívají.

Firmám chybí IT odbornice. Lákají je přes projekty a školy

Kateřina Adamcová
katerina.adamcova@economia.cz

Na tom, že ženy do světa technologií patří, se už dnes shodují snad všechny softwarové společnosti po celém světě. Jenomže IT odbornic je velmi málo. „Žen zaměstnaných v informačních technologiích je méně než deset procent a je to vinou nás všech. Firmám uniká 50 procent talentů na pracovním trhu a ženám možnost dobře placené, neustále se vyvíjející, flexibilní a zajímavé práce,“ říká Dita Příkrylová, zakladatelka projektu Czechitas, který se věnuje vzdělávání žen v IT.

Projekt vznikl v červnu roku 2013, kdy Czechitas uspořádaly první bezplatný programovací víkend pro ženy v Brně. Od té doby se uskutečnilo na třicet workshopů, kterých se zúčastnilo přes 700 dívek a žen.

V kurzech se zájemkyně například učí praktickým věcmi, které využijí i v běžném životě. Mohou si vytvořit vlastní logo či sestavit internetové stránky. „Zájem o kurzy roste a více než třetina absolventek se k nám znovu vrací. Z původních dvou měst, Prahy a Brna, jsme zavítali také do Liberce, Hradce Králové, chystáme se do Ostravy i k sousedům na Slovensko,“ uvádí členka Czechitas Monika Malátková, jež se ve dvanáctičlenném týmu mimo jiné stará i o propagaci projektu. K jeho vzniku se ženy z Czechitas nechaly inspirovat v zahraničí, konkrétně například programy Girls Who Code z USA nebo Berlin Geekettes z Německa.

Víc než víkendové kurzy

Czechitas nejsou jenom zajímavým kroužkem. Jejich přínosu a vzdělávání si všimly i firmy, které se je rozhodly podporovat. Momentálně projekt sponzorují společnosti Konica Minolta, Adastra či Microsoft. „Firmy poptávají ženy, dokonce po nich některé přímo prahnou, a na příjímácích pohovorech to je znát. Tento přílišný zájem se může některých odbornic i dotknout. Proto se na nás firmy začínají obracet. Propojujeme se s ženami, které mají zájem v IT pracovat, vymýšlíme s našimi partnery navazující intenzivní kurzy i nejrůznější stáže pro naše nadané absolventky, které si svoje znalosti z workshopů mohou ověřit přímo v praxi ve firmě na reálném projektu,“ vysvětluje Malátková. Podle jejích slov jsou absolventky workshopů většinou se svými znalostmi teprve v začátcích.

Czechitas však společně s firmami vymýšlí formy internshipů, mentoringu a projektů, kde si zájemkyně znalosti prohloubí přímo v praxi a pak případně do společnosti nastoupí. Brněnské programátorky spolupracují i s vysokými školami. Například s Českým vysokým učeniím technickým uspořádaly letní IT školu pro dívky.

Během jednoho týdne se dívky učily programovat, pracovat s grafikou nebo tvořily webové stránky. Školy se zúčastnilo čtyřicet zájemkyň. „Pevně věřím, že našeho společného cíle – více žen v IT – jednou dosáhneme,“ přeje si Monika Malátková.

Bez holek to nejde

Czechitas nejsou jediným sdružením zaměřeným na vzdělávání dívek v IT oborech. Také Fakulta informačních technologií VUT v Brně letos uspořádala letní školu zaměřenou na dívky mezi deseti a devatenácti lety. Projekt podporují společnosti Microsoft ČR, IBM GSDC, MP-Soft, Zoner software, SGP Systems.

Některé IT firmy hledají i vlastní cestu a vytvářejí způsoby, jak k sobě ženy přilákat. Mezi ně patří i vývojáři mobilních aplikací STRV, kteří v tuzemsku vymýšlejí produkty a následně je prodávají na americkém trhu. Kvůli nedostatku žen nedávno spustili platformu Lady Tech a do technologické branže lákají více odbornic. „Chceme ženy nadále inspirovat, motivovat a dodávat jim odvalu, že do technologického světa patří,“ tvrdí výkonný ředitel STRV David Semerád. Zatím jich ve stočlenném týmu pracuje patnáct. Tento počet by ale mohl zvędnout i otevřením nového vývojářského centra v Brně.

Přestože softwarové společnosti o ženy stojí, kvůli celkovému nedostatku IT odborníků nejsou v pozici, kdy by si mohly vybírat podle pohlaví. „V oblasti IT obecně převyšuje poptávka nabídku, a proto to společnosti neřeší, hledají prostě vhodné kandidátky nebo kandidátka. Nemohou si v dané situaci pracovního trhu dovolit preferovat ženu, i když by třeba i chtěly nebo to mají doporučeno,“ potvrzuje ředitelka oddělení IT/Telco v personální společnosti Hays Czech Republic Alena Sojčáková.

Jana Bahníková

tisková mluvčí, Škoda Auto
Kromě provozu vlastního učiliště Škoda Auto intenzivně spolupracuje se 32 dalšími středními školami a odbornými učilišti. Studentům technických oborů nabízíme odborné praxe, vyučujícím odborné semináře a školám poskytujeme bezplatně učební pomůcky a technické vybavení pro výuku.

Barbora Černá Dvořáková

tisková mluvčí, ArcelorMittal Ostrava
Se středními školami v regionu spolupracujeme na řadě projektů, přispíváme také na nákup výukových pomůcek a vybavení. Podporujeme školní akce, pořádáme exkurze do huti, kde studenti poznávají výrobu železa a oceli. Žákům technických oborů nabízíme placené praxe v huti při studiu.

Jan Doleček

personální ředitel, Skanska
Spolupracujeme s vybranými středními školami, studenty oslovujeme především pomocí přednášek, kde hovoříme o firemní praxi a také o tom, co očekáváme od našich zaměstnanců. Velmi dobré zkušenosti máme se stážisty, které často po ukončení studia přijímáme do pracovního poměru. Stáže jsou směr, který chceme dále rozvíjet.

Profil

PROGRAMOVÁNÍ JSEM SE HODNĚ BÁLA, ŘÍKÁ MLADÁ INŽENÝRKA

Barbora Loudová

barbora.loudova@economia.cz

Nebylo jí ani třicet let a už stihla vystudovat, vdát se a programovat pro Evropský parlament. Jak to zvládla? „Tak nějak se vymykám,“ usmívá se Aneta Doubková skromně. Že se chce věnovat programování, ale zjistila až v prvním ročníku na vysoké škole. Původně šla studovat management. Na IT narazila náhodou a zjistila, že právě to jí bude bavit. „Holky ani nevědí, že by něco takového mohly studovat a co to obnáší. Já jsem si taky nedovedla představit, co by pak mohlo být mým povoláním,“ vysvětluje. Věděla jen, že chce uspět. „Vždycky jsem si přála, abych pořádně rozuměla odborné problematice a jednou vedla nějaký velký projekt.“

Sama uznává, že pro programování je základem matematika. Ta jí přitom vždycky nešla. „Když jsem šla ze základní školy, tak se psal takový rozřazovací test z matematiky a moje první známka byla za čtyři,“ prozrazuje první zážitky z ekonomického lycea. Díky skvělé učitelce si ale k matematice cestu našla a nakonec z ní odmaturovala za jedna. „Důležité je, jak to vyučující podá. Ona velmi jednoduchá věc jde vyložit velmi složitě. Myslím, že právě to je problém českého školství. Vysvětluje se ze široka, žáci tomu nerozumí a nejde se přímo k jádru věci,“ míní.

To prostě muselo vyjít

Chtěla se dostat na vysokou, ale gymnázium nevolila. Měla dojem, že by si tím zavřela dveře k jiným oborům. Kromě toho si nebyla sto procentně jistá, že po maturitě bude dál pokračovat ve studiu, a bála se, že by „neměla nic“. Na lyceu měla jak matematiku, chemii, fyziku, tak i účetnictví nebo ekonomii. „Když si uděláte gymnázium a chcete jít do praxe, tak nejste nic, aspoň já to tak vnímám. Měla jsem ekonomický základ a mohla jsem jít dělat minimálně účetní. Po gymnáziu je student nucený jít na vysokou školu a nikdy nevíte, co se stane,“ tvrdí. Původně si přála stát se právníčkou, jenže to vyžaduje poměrně dost dějepisu a to ji odradilo. Na druhou stranu na průmyslovku ani nepomyslela, i když by se jí k pozdějšímu studiu hodila asi nejlépe. Prostředí je zkrátka takové: ženy do techniky nepatří. A v takovém vyrůstala i Aneta Doubková.

Později se už tahle křehká blondýnka stereotypy odradit nenechala a přihlásila se na ČVUT. „To muselo vyjít,“ říká zarputile. Jinou alternativu ani neměla. Uznává ale, že se programování hodně bála. Proto si

Aneta Doubková

Vystudovala ekonomické lyceum a Fakultu elektrotechnickou na ČVUT.

V roce 2013 byla na pětiměsíční stáži v Evropském parlamentu v Lucembursku.

Nyní pracuje pro společnost ABRA Software, která se věnuje podnikovým informačním systémům a webovým a mobilním aplikacím.

FOTO: HN - JIŘÍ KOŤÁČKO

předem pořídila cvičebnici a tu si o prázdninách celou prošla. První půlrok na fakultě informačních technologií byl přesto perný. „Mamka měla takové tendence jako: moje dítě trpí – jdi na něco, co tě nebude tak moc trápit,“ říká s vědomím, že se zvládla se vším popasovat. Všechno zdárně dopadlo a ještě při škole si našla i čtyřměsíční praxi. Bakalářskou práci už psala přímo u jedné firmy. Obojí si sehnala sama. „Překvapilo mě, že to nebylo vůbec těžké. Firmy by uvítaly, kdyby se víc studentů snažilo najít si něco sami. Myslím si, že by to spousta z nich udělala tak, že by si je vyskolily a pak je rovnou najaly,“ uvažuje nahlas.

Hlavně se nebát

Během studií poznala manžela, za kterým nejprve dojížděla do Kolína, pak dostal pracovní nabídku v Belgii

a o budoucím směřování bylo rozhodnuto. „Manžel byl v Belgii, já jsem dělala státnice a do toho jsem organizovala svatbu,“ vzpomíná na hektičtější období. Obřad byl „tradiční“, v Čechách a na zámku.

Odstěhovali se ale do Belgie a čerstvě vystudovaná programátorka si musela najít práci tam. Zkusila rovnou Evropský parlament. „Byl to hrozný proces, bála jsem se toho, ale nebylo to tak těžké, jak jsem si myslela. Nebát se a zkusit to!“ A tak podle svých skromných slov „skončila“ v Evropském parlamentu na stáži jako programátorka. Na takový post se ale každý rok hlásí tisíce lidí a na IT místo berou pouze jednoho. Aneta Doubková uspěla. A jaký vůbec je pohovor do Evropského parlamentu? „Bylo tam hodně motivačních sloček: A proč právě vy? A proč jste si vybrala právě nás? A co nám můžete nabídnout? Všechno se odehrává elektronicky. Poprvé jsem s nimi mluvila až první den, když jsem nastoupila.“

Ze začátku sice narazila na malou jazykovou bariéru, o té ale nyní hovoří s úsměvem. „Kolegové byli především Francouzi a oni mají takový zlovyk – nebo aspoň ti, se kterými jsem se setkala. Používají něco jako „frenglis“. Mluví naprosto suverénně, vy se domníváte, že anglicky, a myslíte si, že ta slovíčka znáte. Časem zpozorujete, že si tam přidávají francouzštinu. Pracovní dny se ale nijak zvlášť nelišily od těch, které zažívám v Praze. Ráno jsem přišla do kanceláře a pustila se do práce, pak oběd s kolegy, odpolední káva, konzultace, prezentace výsledků práce, zadání nových úkolů... Musím říct, že všichni byli moc přátelští a vstřícní a na pracovišti panovala příjemná atmosféra,“ vypráví. Jednu odlišnost v pracovním nasazení mladá programátorka přece jen spatřuje. Soukromá firma musí vykazovat zisk.

Život Anety Doubkové je tak trochu ve znamení dojíždění. Nejprve ze Starého Kolína, kde vyrostla, za studii do Prahy a pak z Belgie do Lucemburska, kde sídlila část parlamentu, pro kterou pracovala. O tom, že by zůstala, přemýšlela, pak ale zjistila, že je lepší být nablízku rodině. Hned po návratu nastoupila do firmy ABRA Software, která se věnuje podnikovým informačním systémům a webovým a mobilním aplikacím, a říká, že už nikam dojíždět nebude.

„Teď bydlím v paneláku přes ulici,“ žertuje a dodává, že stále bydlí mimo Prahu. Výhody velkého města vnímá: „Všechno je po ruce, my jsme hodně závislí na autě.“ Ale neměla by. Do zahraničí už se nechystá, takové nabídky s díky odmítá. „Mít domeček, zahrádku a pejsky, to je pro mě nezbytné,“ uzavírá s úsměvem.

Inzerce

Současná tvář průmyslu je jiná než ji pamatujete...

- je moderní a inovativní páteří české ekonomiky
- nabízí atraktivní práci s dobrou životní perspektivou
- zaměstnává a dobře ohodnocuje schopné talenty
- pomáhá ve vzdělávání – přímou vazbou na praxi a současné trendy

Další informace telefonicky na 225 279 504, emailem na rokprumyslu@spcr.cz či přímo přes webové stránky www.rokprumyslu.eu.

Reportáž

PŘEDÁVÁNÍ ŘEMESLA V ČECHÁCH

NĚKTEŘÍ PODNIKATELÉ NAUČÍ SVÉ DĚTI ŘEMESLU, JINÍ VEDENÍ FIRMY, DALŠÍ ROVNOU OBOJÍMU. NĚKDY SE ALE NIC Z TOHO NEZDAŘÍ.

Tomáš Wehle
tomas.wehle@economia.cz

Turisté se už z krkonošských svahů stahují níže do měst a opuštěné skokanské můstky v Harrachově s nostalgií vyhlížejí nastupující podzim. Ve sklárně na kraji obce se ale pracuje naplno bez ohledu na sezónu za okny.

„Jsem hodně vázaný na historii naší sklárny, a tak za firmu cítím zodpovědnost. Za fabriku, za tohle místo a lidi, kteří tu pracují,“ říká Petr Novosad, obchodní ředitel Sklárny Novosad a syn, nejstarší nepřetržitě fungující sklárny na světě. Majitelem podniku, který zaměstnává přibližně sto lidí, z toho třicet sklářů, je Petrův otec František. Sklárnu v Harrachově, kde od roku 1712 běží výroba foukaného a broušeného skla, koupil absolvent sklářské průmyslovky a práv na Univerzitě Karlově v roce 1993 za plného provozu a následně v ní inovoval výrobu. Postupně otevřel podnik veřejnosti a spolu s minipivovarem, přistavěným v roce 2002, z ní učinil oblíbený turistický cíl. Výnosy z produkce pivovaru, prohlídkového okruhu, muzea a prodej pomohly přečkat těžká období a výrazně podporují nákladnou sklářskou výrobu. „Bez toho bychom už asi neexistovali,“ potvrzuje drsnou realitu Petr Novosad.

Ten je zodpovědný hlavně za zakázky a výrobu, zatímco otec má na starosti chod firmy a zaměstnance. Na rozdíl od taty se nevyučil sklářem, studoval gymnázium a vysokou školu ekonomickou. Ve sklárně se ale pohybuje od třinácti let, kdy František Novosad společnost koupil. O prázdninách zde prováděl exkurze nebo pomáhal na hutí, s pišťalou ovšem nikdy nepracoval. Možná proto, že František Novosad nedělal jen těžkou fyzickou práci, ale během kariéry prošel i řídicími funkcemi, neviděl syna za každou cenu u pišťaly a peci. Nechal ho jít vlastní cestou. „Už když mu ale bylo deset, nazval jsem firmu Novosad a syn. Od dětství vnímal, kde je jeho místo, a o ničem jiném ani nikdy neuvažoval. Nebral to tudíž jako povinnost, ale spíš jako samozřejmost. Má trochu handicap, že neumí řemeslo tak dobře jako já, ale zase zná jazyky,“ řekl na synovu adresu.

V dalším směřování firmy, vyvážející šedesát procent své produkce

Harrachov
Sklárna Novosad a syn, z jejichž číší se připíjelo na královských dvorech a mezi zákazníky patřily přední šlechtické rody, umí vyrobit sklo více než třiceti barev. Měsíční produkce firmy je asi 40 tisíc sklenic a pracuje se zde včetně nedělí a svátků. Na snímku obchodní ředitel Petr Novosad.

FOTO: HN - MARTIN SVOZÍLEK

do USA, jsou Novosadové zajedno, jejich hlavní cíl je jednoduchý: zachovat v Harrachově ruční výrobu skla. Samozřejmě větší množství zakázek by uvítali. „Najali bychom další zaměstnance a zapálili druhou pec, kterou teď nepoužíváme.“

O tom, že František Novosad bude muset jednou předat vedení sklárny někomu jinému, zatím současný majitel nepřemýšlí. „Táta od toho ještě nechce odejít,“ směje se pravděpodobný nástupce v čele podniku. „Zasvěcuje mě ovšem víc a víc do provozu a za chodu se učím vše potřebné. Beru si za úkol znovu vybudovat jméno Harrachov,“ představuje svoji vizi Petr Novosad a připomíná osudy sklárny po znárodnění v roce 1948. Nejprve byla součástí Železnobrodského skla, poté ji převzal národní podnik Borské sklo a od roku 1974 se stala sklárna součástí Crystalexu Nový Bor. Povědomí o sklárně ve světě upadlo. Že to nebude mít snadné, naznačují i jeho vyhlídky. Zdá se, že Harrachov bude mít nedostatky sklářů. „Ačkoliv jsou v našem kraji tři sklářské školy, absolventi se k nám příliš nehrnou,“ stýská si

Novosad. „Dnešní mladí chtějí tvořit v ateliéru nebo dosáhnout vyššího vzdělání. My ale potřebujeme řemeslníky, ne umělce.“

Tradice je tradice

František Novosad učí svého syna věst sklárnu, Libuše Jahodová naučila svou dceru navíc i řemeslu. Cukrárna Jahůdka v ulici 5. května v centru Liberce je mile staromódní podnik, kam se nechodí s notebookem za wi-fi, ale za vyhlášenými koláči a zákusky. Zde neletí bio nebo raw food, ale ani polotovary. Tady se peče tradičně z mouky, vajec, droždí a cukru. Majitelka Jana Novotová Jahodová, původně čalounice, se naučila péct od své maminky. Šarmanatní plachá dáma v důchodu už práci přenechala mladším. Peče jen občas, na pouť či na Vánoce, ale sladkosti z Jahůdky kontroluje stále. „Vezme závin, poklepe na něj a říká: Nezvoni, jak by měl,“ přibližuje sympatická podnikatelka fortel své maminky.

Pekařství Jahůdka je na trhu už 25 let. „Z obýváku domu v Rudolfově jsme vybourali dveře, dali tam kuchyňskou troubu a udělali pose-

zení pro lidi z okolí a cyklisty,“ vzpomíná hlava pekařské a cukrářské rodiny. Dál expandovat nechce. „Dělám dobře, když si mohu se zákazníky popovídat,“ vysvětluje. Sama vyrábí dorty, na zákusky a sladké pečivo má osm zaměstnanců. Její tři děti jsou na vysoké a nepřemýšlejí o tom, že by měly cukrárnu. „Nevím, komu to jednou předám. Jedině nejmladší dceři, té je deset a je manuálně zručná,“ přemýšlí Jana Novotová Jahodová.

Poslední v Česku

Ne vždy se samozřejmě povede své umění potomkům předat. Ať už proto, že není komu, nebo proto, že se chtějí žít něčím jiným. To je případ Karla Sobotky z Těpeř u Železného Brodu, který vyrábí foukané figurky z barevného bižuterního skla. „Mé děti si vybraly jinou cestu. Nemohu říct, jak se to stalo. Třeba viděly, že stále sedím u práce. Vytvářím prý pěkné věci, ale jsem sám ve své dílně,“ říká smířeně vítěz soutěže GE Money Bank Živnostník roku 2013 a ve svém oboru poslední v Česku, kdo se tímto řemeslem živí.

Zábavu i poučení nabízejí firmy na dnech otevřených dveří

Ivana Gračková
autori@economia.cz

S mokeman zasahuje se jmenuje edukativní show, kterou společnost Veolia zpestřuje dny otevřených dveří ve svých elektrárnách. „Děti se zábavnou formou dozvědí, jak a čím správně topit. Zájem je hlavně o praktické ukázky různých jevů,“ prozradil mluvčí Veolie v ČR Antonín Balnar. Návštěvníci, a zejména děti, mají možnost prohlédnout si přístroje i suroviny související s provozem elektrárny.

Tradicí dnů otevřených dveří na 1. máje už před lety zavedli ve firmě Unex. Na komentovanou prohlídku výrobních prostor s doprovodným programem zvou do svého mateřského závodu v Uničově-Břičku. V posledních letech firma využívá dny otevřených dveří k představení nabídky volných míst.

Celý týden otevřených dveří organizuje každoročně pro žáky základních škol huť ArcelorMittal Ostrava. „Chceme u dětí podchytit zájem o techniku co nejdříve,“ řekla mluvčí Barbora Černá. „Informace o hutní výrobě, bezpečnosti a ochraně zdraví při práci i ekologii předkládáme dětem interaktivní formou. Žáci soutěží, diskutují a získávají dárky, to vše pak završí exkurze ve výrobních provozech hutí,“ popsala. Střední školy, zvláště ty technické, mají dveře do ArcelorMittal Ostrava otevřeny v průběhu celého roku. Loni provozy navštívilo 822 žáků ze 43 základních a středních škol.

Vypracovaný systém dnů otevřených dveří má i Skupina ČEZ. Například Jadernou elektrárnu Temelín za rok navštíví až 7 tisíc lidí. „Kromě návštěvníků dnů otevřených dveří jsou to především odborníci a studenti technických středních a vysokých škol. Temelín díky tomu patří mezi nejotevřenější jaderné elektrárny na světě, program návštěv ale zároveň klade vysoké nároky na zajištění bezpečnosti,“ prohlásil Petr Šuleř, mluvčí elektrárny.

3D film, v němž se odvíjí děj od vzniku vesmíru až po rozsvícení oken domácností velkého města, promítají návštěvníkům v informačním centru Elektrárny Ledvice. Zážitkovou formu prezentace si mohou užívat děti už od čtyř let. „Vše je zaměřené na vznik uhlí, hlavně děti jsou tak uchvápeny virtuální realitou, že se snaží pochlídit dinosaury pohybující se mezi plavuněmi a přeslíčkami,“ popsal Ota Schnepf, mluvčí Skupiny ČEZ.

Prvomájové dny otevřených dveří jsou tradicí i ve skupině Vítkovice Machinery Group. „Děláme je každoročně i s programem a také výstavou čerstvě dokončených uměleckých smaltů ze symposia Smalt Art přímo v naší smaltovně,“ uvedla mluvčí Vítkovic Eva Kijonková. Techničtí fajnšmekři dostanou možnost osahat si nejručnější chytré stroje od počítači řízených obráběcích center a aut na CNG až po 3D tiskárny. Lidé si odnášejí odličky z čokolády nebo výrobky z pálicího stroje. Zájemci mohou absolvovat okružní jízdu takzvaným vítkovickým metrem s lokomotivou na stlačený zemní plyn (CNG).

Partnery přílohy Technické školství je „in a cool“ jsou

Příloha

TECHNICKÉ ŠKOLSTVÍ
JE „IN A COOL“

Ředitel speciálních projektů:

Petr Orálek

Vedoucí přílohy: **Jan Záluský**

Editor: **Bořek Hanuš**

Grafika a zlom: **Vizuální studio mediálního domu Economia**

Obchod a inzercce:

Daniel Hort (daniel.hort@economia.cz)